



# **Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenme Nedenlerine Yönelik Bir İhtiyaç Analizi: Kazakistan Örneği**

**Sema DUMAN**

Yüksek Lisans Öğrencisi

International Burch University, Eğitim ve Beşeri Bilimler Fakültesi

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, [sema.duma@stu.ibu.edu.ba](mailto:sema.duma@stu.ibu.edu.ba)

Saraybosna- BOSNA HERSEK

**Asistan Profesör Dr. Elif Derya Özdemir**

Suleyman Demirel University, Eğitim ve Beşeri Bilimler Fakültesi

[elif.ozdemir@sdu.edu.kz](mailto:elif.ozdemir@sdu.edu.kz), KAZAKİSTAN

## **Özet**

Bu araştırmanın temel amacı Kazakistan'da Türkçe öğrenen Kazak halkın öğrenme ihtiyaçların belirlenmesidir. Dil öğrenim gün geçtikçe değeri paha biçilmez bir hal aldı. İster sosyal hayatta ister iş hayatında dilin önemi vurgulanmaktadır. Günümüzde Türk dilinin de öneminin bir halli artması öğrenim ihtiyaçlarının başlamasına sebebiyet vermiştir. Bu sebeple Türkçe öğretilen kurumlar hatta okullarda seçmeli ders olarak da gösterildiğini görmekteyiz. Bununla birlikte üniversitelerde Türkçe dersi ve bölümleri açılmaya başlamıştır. Kazakistan 1991 yılında bağımsızlığını kazanmış ve sonrasında yaptığı politikalarla halkının eğitim ve öğretimi için birçok yenilikler ve projeler ortaya koymuştur. Bu çalışmada Kazakistan'da yaşayan Türkçe öğrenen Kazaklara "Hangi ihtiyaçtan ötürü siz Türkçe öğrenmek

istediniz?’’ sorusu sorulmuş ve cevaplar analiz edilmiştir.

**Anahtar Kelimeler;** Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi, Dil İhtiyaç Analizi, Kazakistan

## **A Needs Analysis for the Reasons for Learning Turkish as a Foreign Language: The Case of Kazakhstan**

### **Abstract**

The main purpose of this research is to determine the learning needs of Kazakh people learning Turkish in Kazakhstan. The value of language learning has become invaluable day by day. The importance of language is emphasized both in social life and in business life. Today, the increasing importance of the Turkish language has led to the beginning of educational needs. For this reason, we see that Turkish language is also shown as an elective course in institutions and even in schools. However, Turkish courses and departments have started to be opened at universities. Kazakhstan gained its independence in 1991 and has put forward many innovations and projects for the education and training of its people with the policies it has made since. The Turkish language learners living in Kazakhstan were asked the question ‘For what reason do you want to learn Turkish’ in this study and the answers were analyzed.

**Keywords;** Teaching Turkish as a Foreign Language, Language Needs Analysis, Kazakhstan

### **Giriş**

Dil insanı, düşüncelerini kelimeye dökmesi ve birbirleriyle anlaşmalarını sağlar. Ana dili öğrenme için bir çabaya gerek duyulmaz sosyal çevre bu donanımın kazandırılmasını sağlar. Ana dil büyümekçe yetersiz kalması, iş bulma gereksinimi, yaşam standartlarının daha iyi konuma gelmesinin istenmesi gibi etkiler farklı bir dil öğrenmesi gerektiğini ortaya çıkarır. Ayrıca yeniliklere ve çağa ayak uydurmak için farklı ülkelerdeki insanlarla iletişim kurmak artık bir hedef haline geldi. İster sosyal hayatı, ister iş arkadaşlarının yabancı dil bilmesi onların başarılarını ve günlük hayatta iletişim kurmamızı etkiler.

Dil edinimi okul öncesinde çocuğun ailesi ve yakın çevresiyle etkileşimi sonucunda başlar. Ancak dilin doğru ve etkili kullanımıyla okuma ve yazma becerilerinin gelişimi okulda veya başka bir eğitim öğretim kurumunda sistemli bir çalışmayı gerektirebilir, bu durum da dil eğitimini önemli hâle getirir (Alyılmaz, 2010). Bu sebepler dairesinde kişilerin yabancı dil öğrenimine yardımcı olan okuldaki dersler ve birçok kurum açılmaktadır. 21. yüzyılda dil edinmenin öneminin değiştiğini göstermektedir. Bugün ise dil öğretimi, ana dili ve yabancı dil öğretimi şeklinde gerçekleşmekte ve özellikle yabancı dil öğrenimi gün geçtikçe önem kazanmaktadır (Boylu E. & Başar, U., 2016).

## *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenme Nedenlerine Yönelik Bir İhtiyaç Analizi: Kazakistan Örneği*

Türk dilinin öğrenilmesindeki gelişmeler son yıllarda hızla artıyor bunun önemli nedenlerini şu şekilde açıklanabilir. Türkçe de hem Türkiye’de hem de Türkiye dışında en çok öğrenilen dillerden biridir. Türkçe genelde komşuluk ve akrabalık ilişkileri, göç, dinî, askerî, ticari, turistik, eğitim ve öğretim sebepleriyle öğrenilmek istenmektedir (Alyılmaz, 2018). Türkiye geçmişi eskiye dayanan bir ülkedir. Geçmişte kazandığı başarılar, yürüttüğü ticari yolların her ülke tarafından bilinmesi gibi durumlar ülkelerin fikirlerini ve düşüncelerini etkilemektedir. Türkiye’de olan yoğun göç ve bu göçün ortaya çıkardığı sosyal ve kültürel uyum içinde yaşama, siyasal, sosyal ve ekonomik gelişim, uluslararası öğrenci politikası Türkçenin kullanımındaki artışın nedeni olmuştur. Bugün Türkiye'nin çeşitli dünya ülkeleriyle ilişkisinin artmaya başlaması, Türkiye'yi ve Türkçeyi de öğrenilmek, tanınmak ve bilinmek istenen bir ülke ve dil konumuna getirmektedir (Kahrıman vd., 2013).

Böylelikle Türkçe öğretimi için yurt içi- yurt dışında birçok kurum açılması zorunlu hale gelmiştir. Bu nedenle Türkçe öğrenen her yabancıya âdet, inanış, gündelik yaşamdaki etkinlikler gibi Türk kültürüyle ilgili unsurlarla tanışması yani yaşayarak dili öğrenmesi dil edinimini kolaylaştırıp hızlandıracaktır (Polatcan vd., 2018). Bu kurumların Türkçeyi en doğru şekilde öğretmesi için hazırlanması gereken kademeler vardır. Bu yabancılara Türkçe öğretimi sırasında ki eğitimin planlanması ve bu plana göre müfredat düzenlenmesi gerekmektedir. ”Öğretim etkinlikleri; yıllık, ünite ve günlük ders planları olmak üzere üç aşamada planlanmaktadır. Plan yapma, bir anlamda öğretilecek dersin ya da konunun öğretmen tarafından önceden yaşanmasıdır (Ö. Demirel:30). Müfredata göre materyallerin hazırlanması, ardından ölçme ve değerlendirmenin yapılması. Bu süreçte müfredatın ve materyallerin yeterliliği araştırılmalıdır.

1991 yılından sonra Orta Asya Devletlerinin bağımsızlığının neticesi olarak çok ciddi anlamda Türkiye'ye bir öğrenci transferi başlamıştır. Böylelikle ülkeler arası bilim-kültür tanıtılmış ve tanınmıştır. Gelen öğrenciler bir nevi kültür elçisi pozisyonuna girmiştir. Fakültelerin her alanında artık Orta Asyadan öğrenciler mevcuttur. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin son zamanlarda yaygın ve kurumsal bir hâl aldığı coğrafyaların başında Türk cumhuriyetleri gelmektedir. Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Türkmenistan ve Azerbaycan siyasi ve kültürel birlikteliğin yanı sıra eğitimde de iş birliğine giderek Türk dilinin ve kültürünün gelişmesine katkıda bulunmaktadır (Sözer, B. & Semiz, K. 2022). Türkiye ile Kazakistan arasındaki işbirliği ve dayanışma çoğunlukla kültür, eğitim, enerji, insani yardım, küçük ve orta ölçekli ticaret, bankacılık, inşaat ve turizm alanlarında oldukça gelişmektedir (Eleuken, F. 2020). Ve son yıllarda Türkiye burslarının açılmasıyla birlikte Türkiye'ye olan ilgi yoğun bir şekilde başlamıştır.

Kazakistan coğrafyasına gelecek olursak gerek kültürün yakınlığı gerekse dil yapılarının benzerliğinden dolayı bugün Türkçeye olan talep fazladır. Dilsel faktörlerin yanında sosyal faktörlerde (dizi filmler, turizm, evlilikler vb.) etkili olmuştur.

Bunun en somut uygulama ve neticesi olarak da Büyük Öğrenci Projesi kapsamında 1992-1993

öğretim yılından itibaren yaklaşık 3000 Kazak öğrencinin Türkiye'nin değişik şehirlerinde yer alan lise, lisans ve lisansüstü seviyesinde eğitim-öğretimlerini tamamlamış olmasıdır (Güngör, A. 2018). Ayrıca 2005 yılında yürütme geçen Bolaşak adlı projedir. Bolaşak Projesi sayesinde Kazakistan'da okuyan başarılı öğrencilerin maliyetleri devlet tarafından karşılanmak üzere dünyanın seçkin üniversitelerine gönderilmektedir. Bu sayede okullarda okuyan öğrenciler hem yeni bir vizyon kazanmakta, hem de verimli bir eğitim öğretim sürecinden geçmektedir (Yılmaz 2015). Kazakistan Devletinin sunmuş olduğu bu proje eğitim için oldukça önemlidir. Bunun neticesinde farklı ülkelerdeki eğitim politikalarını, öğrenerek tecrübe kazanmışlar ve Kazakistan eğitim sistemine katkı sağlamışlardır. Devlet Bolaşak eğitim projesiyle neyi amaçlamıştır? Devlet bu projeye okullarını yurt dışında tamamlayanların 5 yıl süreyle Devlet kurumlarında çalışmasını talep eder. Ve böylelikle devletin eğitim politikası şekillenir.

Bugün Kazakistan'da bir çok okul, üniversite, kurs ve kurumlarda yabancı dil okutulmaktadır. Bunlar İngilizce, Fransızca, Almanca, Korece, Japonca ve Türk dilidir. Aslına bakılırsa Kazak devleti halkının çok dilli olmasını bir politika haline getirmiş ve bunu desteklemiştir. Ayrıca ilkökul öğrencilerine seçmeli yabancı derslerini eklemiş ve gerekli olan materyalleri sağlamıştır. Bununla birlikte Türk Dünyası Araştırma Vakfının amacı gereği mekan ve zaman fark etmeksizin Türk dilini öğretmek için açmış olduğu kurumlar olmuştur. Kazakistan' da bu vakıf nedeniyle içinde Türkçe dersleri işlenen hatta Türk Dili Edebiyatı bölümleri açılmasına neden olmuştur. Bu kurumlar Türk Dünyası Kentav Eğitim Merkezi ve Türk Dünyası Korkut Ata Kazak Türk Lisesi adındaki iki lisedir. Sonunda bir çok yüksek öğretim bölümünde Türkçe dersi ve bölümleri açılmaya başladı. Örneğin Kazakistan'da Ahmet Yesevi Üniversitesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Abay Kazak Milli Pedagoji Üniversitesi, Al-Farabi Kazak Milli Üniversitesi' Abılayhan Uluslararası İlişkiler ve Alem Dilleri Üniversitesi, Uluslararası Yabancı Diller ve Mesleki Kariyer Üniversitesi, Kızlar Pedagoji, Kazak Amerikan Üniversitesi, Orta Asya Üniversitesi başta olmak üzere birçok kurum ve kuruluş her yıl binlerce öğrenciye Türkçe öğretim faaliyetini devam ettirmektedir (C. Özdemir , İ. Yıldırım ve E. D. Özdemir 2016).

Kazakistan'da bu sonucunda Türkçe öğrenmeyi eğilim çok fazlası ile artmıştır. Tabi bunun yanında dil merkezlerinin kontrol mekanizmaları çok önemlidir. Bu çeşitlilikten sonra öğrenilen dilin artık işlevselliği söz konusudur. Çünkü öğrenilen dil kullanılmaz ise zaman içinde unutulur.

Dil öğretiminde dört temel kazanım karşımıza çıkmaktadır. Bu kazanımlar dört tanedir; dinleme, konuşma, okuma ve yazmadır. Özcan Demirel'e göre "Dili bir iletişim aracı olarak kullanmayı öğretirken bu dört temel becerinin birlikte öğretilmesi gerekmektedir. Özellikle orta dereceli okullarda temel yabancı dil bilgisi verilmesi söz konusu olduğunda bu becerilerin gelişmesine ağırlık verilmelidir. Ancak okulların özelliklerine göre verilecek ağırlıkların yüzdeleri farklı olabilir. Örneğin, Otelcilik ve Turizm Meslek liselerinde konuşma becerisinin geliştirilmesine daha çok ağırlık verilebilir." Burada da gördüğümüz üzere mesleki Türkçe ve ihtiyaç değişikçe dört temel kazanımda birbiri arasında değişmektedir. Öğrenci yada öğretmenin bir seçim yapılması gerekir.

İhtiyaç somut bir kavramdır bu yüzden açıklamak için tanım yapılması gerektirmektedir. “İlk olarak, ihtiyaç bireyleri motive eden bir faktördür. İhtiyaca yönelik ikinci sosyolojik açıklama ise ihtiyacı işlevsel bir ön şart olarak görmektedir. Yani, ihtiyaç bir başka durumu mümkün kılan ya da ona götüren süreçte uygulanması gereken bir durum ya da faktördür (Sarıipek, D. B. 2017). Dil öğrenirken de hedef kitlenin ihtiyacı çok önemlidir. İyi bir ihtitaç analizi sonucunda dil öğrenimindeki motivasyonu ve ön yargıyı kırmak mümkündür. Hedef kitle hangi ihtiyaç doğrultusunda Türkçe öğrenmek istiyor? Eğer bu sorunun cevabını eğitmen ve öğrenci doğru cevaplar ise dil öğretiminde motivasyon sağlanacaktır. Türkçeyi yabancı dil olarak öğretim yöntem ve teknikleri ihtiyaca göre belirlenecektir.

Günümüze gelecek olursak Kazakistan coğrafyasında (soydaşlara Türkçe öğretimi) ne için Türkçe öğrenilmeli, hangi ihtiyaç bu dili öğrenmeye bu coğrafyadaki insanları itiyor. İşte bu soruların cevabını bulursak Türkçenin Kazakistan coğrafyasında hangi alanlarda gerekli olduğunu öğrenmiş oluruz. Türkçenin onlar için neden, nerede, ne zaman ve niçin kullanıldığını tespit edip öğrenme serüvenine öyle devam etmelidir. Kazakistan'da yaşayan soydaşlarımıza bir takım sorular sorduk bu sorulardan biride “Hangi ihtiyaçtan ötürü siz Türkçe öğrenmek istediniz?” sorusu karşılığında alınan cevaplar şunlardır.

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden faydalanılarak oluşturulmuştur. Kazakistan'da Türkçe öğrenen Kazak Türklerinden ihtiyaç durumunun analizi için sorulan soruya 25 kişiden cevap alınmıştır. Soruların cevapları etik ortama uygun olmakla birlikte kişilerin izni dahilindedir gerçek ortamdan alınmıştır. Bunlardan 10 kişinin cevapları değerlendirilmiştir. Odak grubu ile yapılan görüşme ve dokümanların incelenmesi ile analiz ve yorumlama oluşturulmuştur.

## **Röportaj**

Sema; Kanat Bey “Hangi ihtiyaçtan ötürü siz Türkçe öğrenmek istediniz ?”

Kanat; “İhtiyaç olarak ben burada çalışan insanlar diyalog yapmak düşündüm. İkinci nerse kitap okuma düşündüm. Üçüncü nerse benim branşım Kazak Dili ve Edibet O ikisi birbirine yakın ya bolsaakta mastır için yardım olabilir. böyle düşündüm.”

Sema; Evet. Teşekkür ederim.

Aldığımız nitel verilere dayanarak yaptığımız röportajda burada ki ihtiyaç analizi Türkçeyi eğitim ve öğretim amaçlı öğrenimdir. Türkçe konuşulan sosyal ortamlarda kendini daha iyi ifade etme isteğinden dolayı Türkçe öğrenimine başvurulmaktadır.

Sema; Kayrat Bey size hemen soruyla devam edeyim. ‘‘Hangi ihtiyaçtan ötürü siz Türkçe öğrenmek istediniz ?’’

Kayrat; ‘‘Biz iki bin yılında şey okulu bitirdik. Sonra üniversiteyi kazandık. Şimkent’te, Kazak Türk üniversitesi Yesevi. Şey Yesevi’’

Sema; Üniversitesi.

Kayrat; ‘‘Üniversitesinden. Orada birinci-ikinci sınıfta Türk Dili dersi vardı. Hı hı. Orada hocamız öğretti. Orada öğrendik. Sonra ikibin altıda lisede çalıştık. Orada hocalarımız hocalarımızla konuşurken lazım oldu, öyle öğrendik. Çok güzel yıllar geçti. Beraber çalıştık orada.’’

Sema; Teşekkürler

Aldığımız bu ikinci röportajda Kazakistan’da bazı üniversitelerde Türkçe eğitim politikası özellikle Türkiye Cumhuriyetine bağlı Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesi gibi kurumlarda 1. ve 2. sınıflarda Türk dilinin mecburi eğitime tabi tutulması dolayısıyla öğrencilerde Türkçe öğrenimine ihtiyaç duyulmuştur.

Sema; Hemen soruyla devam ediyorum. ‘‘Hangi ihtiyaçtan ötürü siz Türkçe öğrenmek istediniz ?’’

Madina; ‘‘Türkçe öğretmeyi mecbur hissettiğim an, o Türk dizilerini alt yazısız izlemekte. yani ben çok Türk Türk dizilerini seviyordum. İzlemeyi çok seviyordum. Filmlerini çok seviyordum. Ve ben böyle o filmleri, o dizileri altyapısız tam kendi dilinde, öz tilinde dinlemek, görmek, izlemek istiyordum. Ve bu Türk dizilerindeki insanların enerjisi yani onların enerjilerini çok çok güzel gösteriyorlar filmlerinde. Ve ben o enerjiyi kendime almak istedim. Kendimi de hissetmek istedim. Ve onların yani hayatlarındaki bu his hislerini böyle ekranlardan sadece görmek yetmiyordu. Ve ben onu kendimde hissetmek istediğim için bu Türk Türkçeyi öğrenmeyi çok şey yaptım. Yani kendi planıma, öncelik puanıma koydum.’’

Sema; Evet. Teşekkürler

Röportajda bugün dizi-filmlerin dili anlama ve o dildeki hissiyatı daha iyi kavramak için dil öğreniminin ne kadar önemli olduğunu görüyoruz. Madina burada aslında filmlerin orijinal dil ile izlendiği zaman oradaki atmosferi ve duyguları tam tamına hissetmek ve algılamak için bir dildeki duyguları hele bu bir film ise orjinal dili bilerek izlemek istemekte bir ihtiyaçtır.

Sema; Samira hemen soruyla devam ediyorum. ‘‘Hangi ihtiyaçtan ötürü siz Türkçe

öğrenmek istediniz ?”

Samira; “Benim annem Türkiye'den perde getiriyo. Ve ben ona yardım ediyorum. Tecrübe ediyorum. Ve benim ablam Sakarya Sakarya'da öğrencisi. Ve o bana Türkçe öğrenmekte yardım ediyor.”

Sema; Teşekkürler

Burada da Samira'nın ekonomik etkenlerden dolayı Türkçe öğrenmeyi ihtiyaç olarak görmesi ticari ilişkilerin dil ile bağlantısını doğrudan gösterir. Yine röportajdan görüldüğü üzere öğrenci değişimi ile Türkiye'ye gidenlerin Türkçe öğrenimi için ailelerine temsil olduğunu görüyoruz.

Sema; Assel Hanım ben size hemen soruyla devam edeyim. “Hangi ihtiyaçtan ötürü siz Türkçe öğrenmek istediniz ?”

Assel; “İnsanlarla iletişime geçebilmek için en önemli olduğu mesele oydu. Sonra Türk kültürünü anlayabilmek için. Daha bir şeyler söyleyeyim. Yani kitapları okumak için, diziler seyrettiğimde onların Şeylerini fıkralarını falan anlayabilmek için öyle.”

Sema; Teşekkürler

Assel'den almış olduğumuz röportaja bakarak aslında dil öğreniminde insan ilişkilerinin ne kadar önemli olduğunu görmüş oluyoruz. Hedef kültürü tanıyabilmek için Assel'in burada Türk dilini öğrenmeye ihtiyaç duyduğunu görüyoruz. Ve yukarıda diziler olsun kitaplar olsun gene dilin sosyalleşmenin bir parçası olduğunu görmüş oluyoruz.

Diana; Ben Diana Hanım.sana hemen soruyla devam ediyorum. “Hangi ihtiyaçtan ötürü siz Türkçe öğrenmek istediniz ?”

Diana: “Birinci ben Türk dilinde diziler görmek ve kitap okumak istiyordum. Ama sonra ben gelecekte. Türkiye gittiğini ve benim geleceğimde gerek olmanı anladım.”

Sema; Teşekkürler

Gelecekte Türkiye'de yaşamak isteği dil öğrenimine ihtiyaç kılmıştır. Yine burada da dizilerin, kitapların dil öğrenimindeki etkisini görmekteyiz.

Sema; Güljanar Hanım hemen size soruyla devam edeyim. “Hangi ihtiyaçtan ötürü siz

Türkçe öğrenmek istediniz ?”

Güljanar; Aaa ben Türk Lisesini bitirdim. Aaa mezun oldum. Ondan sonra çalışmaya başladım. Çalışmayı başladığım yerde Türk çalışanlar oldu. O yüzden söylemeyi hala öğreniyorum ve çalışıyorum.

Sema; Teşekkürler

Burada görüldüğü üzere ihtiyaçların aslında çok farklı olduğunu ve kişiye özel olduğunu görüyoruz. Güljanar’ın çalıştığı kurumda Türk çalışanlarının çok fazla olması onlarla sağlıklı iletişime geçmek çalışma hayatında aktif hale gelmek dil öğrenimini etkin kılar. Burada da Kazakistan’da açılan Türk okulları, Türk üniversitelerinin eğitim hayatında önemli rol oynadığını görüyoruz.

Sema; Memnun oldum Meryem. hemen soruya geçiyorum. “Hangi ihtiyaçtan ötürü siz Türkçe öğrenmek istediniz ?”

Mariyam: “Biz küçükken ailecek Türk dizilerini seyrediyorduk. Ve oradaki Türkiye dizideki Türkiye’ni kendi gözümle görmek istedim. Öyle büyüdüm açıkçası Ve o yüzden Türkçe öğrenmeye öğrenmeyi çok istedim. Ve şu anda Hale Türkçe öğreniyorum. Türkiye’ye gitmek istiyorum.”

Sema; Teşekkürler

Hedef kültürde izlenen dizi-filmlerin kaynak kültürün diliyle ülkede yayınlanması ve Mariyam’ın dizileri kendi orijinal diliyle izlemek istemesi dile ihtiyaç doğurmuştur. Ve bu dizilerin gerçek mekanda görmek isteği kültürün dil tanıtımına öncülük etmiştir.

Sema; Direkt soruyla devam ediyorum. “Hangi ihtiyaçtan ötürü siz Türkçe öğrenmek istediniz ?”

Gauhar; “Ben şimdi Kazak Türk Lisesi’ni okuyorum. Türk burada benim birinci Türk dilinde derslerim başladı. Sonra ben Türkiye hattında biraz bilgileri araştırmak yaptım. Araştırdım. Çünkü ben için Türk dili biraz ilginç dil oldu. Sondan sonra ben Türkiye’nin yabancı öğrencilere burs veren üniversitelerin araştırdım. Ve ben şimdi Türkiye’nin üniversitesinde okumak çalışmak istiyorum anladım. Türkiye’nin insanlarına ile yaşamak onlara konuşmak, onlara arkadaş olmak istiyorumu anladım. Ve ben elimizin daha sonra Kazakistan’ın medeniyetinin gelecekte Türkiye’ye, Türkiye’ye tanıtmak için Türkiye’ye gitmek istiyorum. Orada yaşamak istiyorum. So işin ben Türk dilin ana dili anam dili gibi konuşmak istiyorum. Ve bu dile öğreniyorum.”



Sema; Teşekkürler

Gauhar'a sorulan bu soru karşılığında alınan yanıt birçok açıdan ihtiyaç unsurunun değişiklik göstereceğini bize kanıtlamıştır. Öncelikle sonuçlardan da gördüğümüz gibi eğitimin öne çıktığı bir ihtiyaç daha sonra ise Gauhar'ın Türkiye'ye gitmek istemesi ve orada Kazak kültürünü Türk halkına tanıtmak istemesi bir nevi kültür aktarımı yapmak istemesi dili ihtiyaç haline getirmiştir. Buda ulusların gelecekte dil öğrenimini kültürleri tanımak ve tanıtmak amacıyla bir nevi manevi kültür elçiliği vazifesini görecektir.

Sema; Nurgül. hemen soruyla devam ediyorum. "Hangi ihtiyaçtan ötürü siz Türkçe öğrenmek istediniz?"

Nurgül; "Ben bundan beş sene önce Türkiye'de biriyle tanışmıştım. yani Türkiye'de yaşıyor. O adam o onu çok beğendim. ve aşk oldum işte onunla güzel anlaşmak için onunla güzel konuşmak için güzel vakit geçirmek için ben Türkçe öğrenmek istedim. Kitaplar okudum. Evet başta biraz zor oldu ama kurslara gittim. Türk arkadaşlarla tanıştım onlarla. biraz vakit geçirdim. Sonra benim için Türkçe konuşmak, anlaşmak kolay oldu Sevgilimle şimdi güzel Türkçe konuşuyoruz."

Sema; Teşekkürler

Burada Nurgül'ün özel durumu göz önüne alınarak fenomenolojik bir yaklaşım ile değerlendirilmiştir. Dil öğreniminde aslında çoğu zaman genel durumlar söz konusu olsada çoğu zaman kişilerin dile getiremediği özel sebeplerde vardır. Bu bir farklı kültürden erkek veya bir bayanla tanışmak onunla iletişim sağlamak amacıyla dil öğretimine meyil edilebilir. Hele ki bu kişinin kendi özel alanı ise ve karşındakine duygularını düşüncelerini diğer tarafın anlayabileceği ve hissedebileceği kelimelerle ifade etme gücü ve o duyguya hakim olmak istemesi diğer taraftaki bireyin dilini öğrenmesini şart kılar. Burada da dil öğretimin duygusal bağlarla nasıl perçinleştiğini ve bütünleştiğini görüyoruz.

Kazakistan'da kazak halkın Türkçe öğrenmesi için birçok sebep vardır. Bu sebeple cinsiyet ve yaş fark etmeksizin ihtiyaçları gayesinde Türkçe öğrenmeleri normaldir. Çangal'a göre (2013) yabancılara Türkçe öğretimi programı düzenlenmesi, ihtiyaçlara uygun eğitim-öğretim materyalleri hazırlanması, öğrencilerin yaş, cinsiyet, meslek ve etnik kökenlerine uygun olarak öğretiminin planlanması, ölçme ve değerlendirme çalışmalarının etkin bir biçimde yürütülmesi mümkün olacaktır.

Bireylerin kişisel amaçları ve gereksinimleri doğrultusunda dil öğrenme sebepleri farklılık göstermektedir (İpek ve Çelik 2019). Yani bir insan Türkiye'ye tatile gitmek istiyorsa konuşma

becerisini geliştirmeli bunun için çalışmalı ve pratik yapmalıdır. Yahut bir kişi ticaret yapmak istiyorsa o yazma ve okuma anlama becerisini geliştirmelidir. Bunun gibi ihtiyaçlar için olan kelime kalıplarını bilmesi önemlidir, bilmiyorsa ise çalışması gerekmektedir. Yani kişi öncelik olarak ihtiyaç duyduğu beceriyi belirlemeli ve onun için çalışmalara katılmalı veya eğitim almalıdır.

## **Sonuç**

25 kişiden oluşan deney grubumuzun içinden aldığımız 10 kişinin cevapları doğrultusunda yaptığımız çalışmada fenomenolojik yaklaşımda elde ettiğimiz çıkarımlar aşağıdaki gibi sıralanmıştır.

Dil öğretimi günümüzde artık öylesine bir öğrenmeden ziyade farklı türden, farklı isteklerden, farklı amaçlardan ihtiyaç halini doğurmuştur. İnsanların dil öğrenirken neden öğrendikleri, niçin öğrendikleri, hangi amaçlar doğrultusunda dile ihtiyaç duydukları günümüzde büyük bir problem oluşurmaktadır. Bizde bu çalışmamızda deney grubumuz içerisinde bu soruların cevaplarını gerçek ortam ve etik kurallar çerçevesinde cevap bulmaya çalıştık. Aldığımız cevaplar doğrultusunda her bireyin ihtiyaçlarının farklı doğrultularda olduğunu gördük.

Değişen ve gelişen dünyada dil öğreniminde ihtiyaçlarında değişmesi ve gelişmesi buna paralellik gösterir.

Eğitimin değişmesi, gelişmesi ve her devrin öğrenci profilinin farklılaşması dil öğrenimini eğitim perspektifine çevirmiştir. Bugün Türkiye'deki ve Kazakistan'da ki eğitim politikalarının gelişmesi sebebiyle Türk dili öğrenmeye rağbet ve ihtiyaç fazlalaşmıştır.

Devletler arası ekonomik etkenler özellikle son dönemlerde Kazakistan'daki Türk şirketlerinin, Türk firmalarının çalışma alanı açması ithalat ve ihracatın iki devlet arasında gelişmesi (ekonomik nedenler) Türk dilini öğrenimini ihtiyaç doğurmuştur. Bunun aka bininde yapılan tatil ziyaretleri, kültür aktarımı, Kazakistan'da açılan eğitim kurumları dil öğrenimini desteklemektedir

Bunlarla birlikte Orta Asya'ya servis edilen dizilerim halk tarafından fazlasıyla rağbet görmesi ve halkın bu dizileri orijinal diliyle izlemek istemesi ve izledikleri dizilerin gerçek ortamlarını ziyaret etmek istemeleri buna en güzel örnektir. Sosyalleşme insanlarla sağlıklı iletişim kurma ve onların dünyalarını tanıma anlama dil öğrenimine çok büyük bir etkendir.

En son olarak kişilerin özel durumları, kendi özel alanları karşi cinsin bazen farklı bir kültür ve dilde olması ilişkinin daha sağlıklı yürüyebilmesi için, karşi tarafın kültürünü daha iyi anlayabilmesi için onun özel alanına girebilmesi için dil öğretimi burada da şarttır. Çünkü dil ve

kültür birbirinin ayrılmaz bir parçasıdır dil var ise şayet kültürde vardır.

## **Kaynaklar**

Alyılmaz, C. (2010). *Türkçe öğretiminin sorunları. Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5/3, 728-749

Alyılmaz, S. (2018). *TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE HEDEF KİTLENİN / “ÖĞRENEN”İN ÖNEMİ. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi* , 7 (4) , 2452-2463 .

Boylu, E. & Başar, U. (2016). *TÜRKÇE ÖĞRETİM MERKEZLERİNİN GÜNCEL DURUMU VE STANDARTLAŞTIRILMASI ÜZERİNE. The Journal of Academic Social Science*

C. Özdemir , İ. Yıldırım ve E. D. Özdemir (2016) *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kazakistanda Yaşanan Sorunlar Üzerine Bir Değerlendirme* , s. 22 Retrieved from <https://www.researchgate.net/publication/324910235>

Çangal, Ö. (2013). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde Dil İhtiyaç Analizi: Bosna-Hersek Örneği. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.*

Çelik, N. & İpek, S. (2019). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dil İhtiyaç Analizi: Polonya Örneği . Aydın Tömer Dil Dergisi* , 4 (2) , 101-136 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aydintdd/issue/50736/614323>

Demirel, Ö. (2004). *Yabancı Dil Öğretimi, (7.baskı). Ankara: Pagem-A Yayıncılık*, s. 29-31

Eleuken, F. (2020). *TÜRKİYE-KAZAKİSTAN ARASINDAKİ EKONOMİK VE EĞİTİM İLİŞKİLERİ . Ahi Evran Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* , 4(2) , 296-311 . Retrieved from <https://dergipark.org>

Güngör, A. (2018). *KAZAKİSTAN’DA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNİN DÜNÜ, BUGÜNÜ VE YARINI . Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi* , 7 (3) , 1875-1883 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/teke/issue/39454/465264>

Kahriman, R. , Dağtaş, A. , Çapoğlu, E. & Ateşal, Z. (2013). *YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ KAYNAKÇASI . TÜRK Uluslararası Dil Edebiyat ve Halk Bilimi Araştırmaları Dergisi , 1 (1) , 80-132 . DOI: 10.12992/TURUK15*

Polatcan, F. , BOZKIRLI, K. Ç. , & ER, O. (2018). *YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİ SORUNLARINA İLGI ÖLÇEĞİ: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI. Electronic Turkish Studies, 13(19).*

Sarıipek, D. B. (2017). *“İhtiyaç” Kavramı Ekseninde Sosyal Koruma: Temel İhtiyaçlar Yaklaşımı . İnsan ve İnsan , 4 (12) , 43-65 . DOI: 10.29224/ insanveinsan.313027*

Sözer, B. & Semiz, K. (2022). *Kazakistan Günlükde Türkçe Öğretmenlerinin Genel Durumu: Sorunlar, Beklentiler ve Öneriler . Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi , 12 (3) , 1815-1844 . DOI: 10.48146/odusobiad.1135739*

Yılmaz, D. O. (2015) *"TÜRKİYE TÜRKÇESİ ÖĞRENEN KAZAKİSTANLILARIN KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR" . Türklük Bilimi Araştırmaları : 257-277 Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tubar/issue/16978/177462>*

Yılmaz, S. (2021). *KAZAKİSTAN–TÜRKİYE İLİŞKİLERİNİN SON DURUMU: HEDEFLERE ULAŞILDI MI? . Avrasya Dosyası , 12 (1) , 60-94 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/avasyadosyasi/issue/63128/946723>*